

KUSTANNUSVERTAILU: SUOMEN- JA RUOTSINKIELINEN PERUSOPETUS VUOSILUOKAT 1-6

valmistelijat: Eeva-Kaisa Ikonen, sivistysjohtaja, 040 528 4945, Astrid Kauber, vs. suomenkielisten opetuspalvelujen johtaja 040 126 9800, Katri Vepsä, vt. ruotsinkielisten varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen johtaja, 050 414 3464, Siret Soop, erityissuunnittelija, 050 414 3596 (sähköpostit muotoa etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi)

Tämä kustannusvertailu on tehty kahden alakoulun, Laajakallion ja Bobäcks skolanin, käyttömäärärahojen vertailuna tilinpäätöksen 2021 ja talousarvion 2022 lukujen pohjalta. Perusopetuksen vuosiluokkien 1–6 oppilasmääränä on käytetty 20.9.2021 tilastopäivän oppilasmääriä. Koulut ovat rakenteeltaan, oppilasmäärältään ja toiminnaltaan suhteellisen samankokoiset ja samankaltaiset. Näin ollen oppilaskohtaiset kustannukset on laskettu seuraavilla oppilasmäärillä: Laajakallion koulu 113 oppilasta ja Bobäcks skolan 136 oppilasta.

Perusopetusasetuksen (852/1998) 1 §:n mukaan perusopetus järjestetään luokanopettajien antamana opetuksena, eri oppiaineiden opettajien antamana aineenopetuksena, oppilaanohjaajien antamana oppilaanohjauksena sekä erityisopettajien antamana erityisopetuksena. Vuosiluokilla 1–6 opetus on pääosin luokanopetusta ja vuosiluokilla 7–9 pääosin aineenopetusta, ellei opetussuunnitelmassa toisin määrätä.

Samana asetuksen 2 §:n (21.10.2010/893) 1 momentin mukaan opetusryhmät muodostetaan vuosiluokittain. Jos opetuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää, eri vuosiluokkien sekä esiopetuksen oppilaita voidaan kuitenkin opettaa samassa opetusryhmässä tai antaa opetusta yhdessä muun koulun tai oppilaitoksen oppilaiden kanssa. Asetuksen 2 §:n toisessa momentissa määrätään, että perusopetuslain (628/1998) 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa opetuksessa opetusryhmässä saa olla enintään kahdeksan oppilasta. Vaikeimmin kehitysvammaisista oppilaista muodostetussa opetusryhmässä saa olla kuitenkin enintään kuusi oppilasta. Jos tässä momentissa tarkoitetun oppilaan opetus annetaan yhdessä muiden kuin tässä momentissa tarkoitettujen oppilaiden kanssa, saa opetusryhmässä olla enintään 20 oppilasta.

Perusopetusasetuksen 3 § (15.4.2021/309) määrittelee opetuksen vähimmäismäärän luokka-asteittain. Perusopetusta annetaan oppilaalle ensimmäisellä ja toisella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 20, kolmannella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 22, neljännellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 24, viidennellä ja kuudennella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 25, seitsemännellä ja kahdeksannella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 29 ja yhdeksännellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 30 tuntia työviikossa. Valtioneuvoston asetuksessa (793/2018) nämä opetustunnit on jaettu oppiaineittain valtakunnalliseksi perusopetuksen tuntijaoksi, joka on opetuksen järjestäjän osalta velvoittava. Osana kuntakohtaista opetussuunnitelmaa opetuksen järjestäjä voi päättää valtakunnallisen tuntijaon ylittävistä ns. kuntakohtaisista opetustunneista.

Oppilaskohtaisiin kustannuksiin vaikuttavat seikat

1) Koulun koko ja opetusryhmien koot

Lukuvuonna 2021–22 Laajakallion koulussa oli 113 oppilasta ja Bobäcks skolanissa 136 oppilasta. Kummatkin alakoulut ovat yksisarjaisia kouluja, joissa ei ole rinnakkaisluokkia. Bobäcks skolanissa luokkakoot ovat lähes kaikilla luokka-asteilla suuremmat kuin Laajakallion koulussa. Bobäcks skolanin 1. ja 2.luokalla on ollut 26 ja 30 oppilasta, ja näissä kahdessa

luokassa on oppilaat jaettu lukuaineissa pienempiin ryhmiin. Jakoperusteena on suuren ryhmäkoon lisäksi ollut oppilaiden yksilölliset tarpeet.

Kumpikin koulu sijaitsee Kirkkonummella muuttovoittoisella alueella, joten lukuvuonna 2022–2023 oppilasmäärät ovat kasvaneet Laajakallion koulussa 124 oppilaaseen ja Bobäcks skolanissa 145 oppilaaseen.

2) Ulkoiset kustannukset

Suurimman kustannuserän ulkoisissa kustannuksissa muodostavat henkilöstökustannukset. Merkittävimmät kustannuserot Laajakallion koulun ja Bobäcks skolanin henkilöstökustannuksissa selittyvät opettajamäärän vertailulla: Bobäcks skolanissa on 1 luokanopettaja enemmän kuin Laajakallion koulussa, 16 tuntia enemmän laaja-alaisen erityisopettajan resurssia ja 13 tuntia enemmän tuntiopettajan resurssia. Laskennallinen kustannusero vuositasolla on 138 118 € (laskennallinen yhden vuosiviikkotunnin hinta 2606 € sis. työnantajan sivukulut).

Laajakallion ja Bobäcksin koulujen oppilaskohtaista kustannuseroa selittää Kirkkonummen kunnan ruotsinkielisen opetuksen tuntijako, jonka mukaan ruotsinkielisen opetuksen oppilas opiskelee alakoulun aikana kuusi vuosiviikkotuntia enemmän äidinkieltä, yhden vuosiviikkotunnin enemmän ympäristöoppia ja yhden vuosiviikkotunnin enemmän A2-kieltä kuin suomenkielistä koulua käyvä oppilas. Tuntijaon erilaisuus, ts. se, että ruotsinkielisessä opetuksessa oppilailla on oikeus suurempaan määrään opetusta kuin suomenkielisissä, tuottaa ruotsinkieliseen opetukseen suomenkielistä suuremman opettajaresurssitarpeen. Nämä lisätunnit perustuvat lautakunnan paikalliseen päätökseen, valtioneuvoston asetus on suomenkielisen ja ruotsinkielisen opetuksen osalta yhdenmukainen. Kirkkonummen kunnan ruotsinkielisen opetuksen kahdeksan lisätunnin laskennallinen vuosikustannus on Bobäcks skolanin osalta 20 848 €.

Toinen henkilöstömenojen eroa selittävä tekijä löytyy opetuksen järjestelyistä, niin sanottujen jakotuntien käytöstä tai joustavista ryhmittelyistä oppiaineittain. Bobäcks skolanin suuret alkuopetusluokat on jaettu lukuaineissa useampaan ryhmään kuin Laajakalliossa (2 opetusryhmää enemmän). Lisäksi oppilaat on jaettu A1-kielessä eri tasoihin suomen kielen opetusryhmiin (ns. jakotunnit, äidinkielen omainen suomen kielen opetus ”mofi” ja A1-kielen tasolla oleva suomen kielen opetus ”afi”). Tämä ryhmittely perustuu koululla tehtyyn ratkaisuun, eikä ryhmäkoko rajoita esimerkiksi perusopetusasetuksen 2 § 2 momentin määräys.

Myös koulujen laaja-alaisen erityisopetuksen resurssimäärässä on huomattava ero: Bobäcks skolanissa resurssi on 28 vuosiviikkotuntia ja Laajakallion koulussa 12 vuosiviikkotuntia. Bobäcks skolanissa oli 2 erityisoppilasta enemmän kuin Laajakallion koulussa (kokonaisuudessaan alle 5 oppilasta). Muita perusteita erityisopetuksen tuntimäärän erolle ei ole löytynyt.

Koulunkäynninohjaajien palkkamäärärahat eivät kuulu koulukohtaisiin budjetteihin, joten koulunkäynninohjaajien määrä tai sen leikkaus ei vaikuta oppilaskohtaiseen hintaan. ”Aineet, tarvikkeet ja tavarat” -toteuman perusteella ruotsinkielisen koulun materiaalikustannukset ovat 7 % korkeammat kuin suomenkielisessä koulussa.

3) Sisäiset kustannukset

Laajakallion koulun ja Bobäcks skolanin oppilaskohtaisten kustannusten ero syntyy paitsi opetuksen henkilöstökuluista myös kunnan sisäisistä kustannuksista. Huomattavimmat erot koulujen välillä näyttävät liittyvän vuokratiloihin ja ruoka- ja puhtaanapitopalveluihin.

Esimerkiksi Laajakallion koulussa sisäisen vuokran määrä on 2418 euroa per oppilas/vuosi ja Bobäcks skolanissa 4267 euroa per oppilas/vuosi.

Yksilöityjä syitä ko. kustannuksien eroihin tai muutoksiin palvelujen hinnoissa vuodelta 2021 vuoteen 2022 emme sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualueella tarkemmin tiedä; ne määritellään yhdyskuntatekniikan palvelualueella.

4) Johtopäätökset

Merkittävin Laajakallion ja Bobäckin koulujen oppilaskohtaisten kustannusten erosta talousarviovuonna 2022 selittyy sisäisillä vuokrilla. Talousarvioon 2022 varattujen vuokrien osalta ero oppilasta kohden on peräti 1489 €, mikä selittää kustannuseron 60% osalta. Bobäckin koululla on tätä selvitystä kirjoitettaessa käynnissä laajat korjaus- ja laajennustyöt, jotka lienevät vuokrankorotuksen syynä. Tilinpäätöksessä 2021 tilanne vuokrien osalta oli päinvastainen: Laajakallion oppilaskohtaisessa hinnassa vuokran osuus oli 740 euroa korkeampi kuin Bobäckissä. Bobäckin koulun korjaustyöt näkyvät myös jatkossa Laajakalliota korkeampina vuokrina.

Kirkkonummen kuntakohtaiset perusopetuksen tuntijaot ovat suomenkielisen ja ruotsinkielisen opetuksen osalta vuosiluokilla 1–6 huomattavan erilaiset. Ruotsinkielisten alakoulujen oppilaille opetetaan kuusi vuosiviikkotuntia enemmän äidinkieltä ja yksi vuosiviikkotunti enemmän ympäristöoppia kuin suomenkielisissä kouluissa. Lisäksi ruotsinkielisten koulujen oppilaat opiskelevat yhden vuosiviikkotunnin enemmän A2-kieltä kuin suomenkielisten. Näin ollen alakoulun aikana ruotsinkielisten koulujen oppilaat saavat kaiken kaikkiaan 8 vuosiviikkotuntia enemmän opetusta kuin suomenkielisten koulujen oppilaat. Tuntijaon erilaisuus, ts. se, että ruotsinkielisessä opetuksessa oppilailla on oikeus suurempaan määrään opetusta kuin suomenkielisissä, tuottaa ruotsinkieliseen opetukseen suomenkielistä suuremman opettajaresurssitarpeen. Nämä lisätunnit perustuvat lautakunnan paikalliseen päätökseen, valtioneuvoston asetus on suomenkielisen ja ruotsinkielisen opetuksen osalta yhdenmukainen.

Kaikki Kirkkonummen kunnan ruotsinkielisten koulujen oppilaat opiskelevat A1-kielenä (ensimmäinen vieras kieli) suomea. Lisäksi he opiskelevat yhteisesti toisena A-oppimäärän kielenä englantia, kyseessä on valtakunnallisen tuntijaon mukainen vapaaehtoinen A2-kieli. Tämän kielen opiskelu on järjestetty paikallisessa tuntijaossa siten, ettei siitä synny suurempaa määrää opetustunteja kuin suomenkielisen opetuksen tuntijaossa (ts. opetukseen käytetään valinnaisaineiden ja B1-kielen opetukseen varattuja tunteja). Erona kuitenkin on, että ruotsinkielisten koulujen oppilaat aloittavat A2-kielen opiskelun jo kolmannella luokalla, kun suomenkielisissä kouluissa vapaaehtoisen A2-kielen opiskelu aloitetaan neljännellä luokalla.¹

Kaikkien ruotsinkielisten koulujen osalta tuntijaon eron laskennallinen kustannus alakouluissa lukuvuonna 2021–2022 oli 109 452 euroa (42 vuosiviikkotuntia). Äidinkielen opetuksen lisätuntien laskennallinen kustannus kaikkien ruotsinkielisten alakoulujen osalta oli 72 968 € eli yhteensä 28 vuosiviikkotuntia. Ympäristöopin ja A2-kielen lisätunnit tuottavat vuositasolla 36 484 € laskennallisen lisäkustannuksen ruotsinkieliseen opetukseen.

Toinen henkilöstömenojen eroa selittävä tekijä löytyy opetuksen järjestelyistä, niin sanottujen jakotuntien käytöstä tai joustavista ryhmittelyistä oppiaineittain. Mitä enemmän opetusta järjestetään pienissä opetusryhmissä, sitä enemmän opettajia tarvitaan opetusta antamaan.

¹ Valtakunnallisesti lukuvuoden 2020–2021 tilastojen mukaan 96 % Suomen ruotsinkielisten koulujen oppilaista opiskelee suomea A1-kielenä ja ensimmäistä vierasta kieltä A2-kielenä. A2-kielen opiskelu aloitetaan ruotsinkielisissä kouluissa 3. tai 4. luokalla (OPH, Vipunen).

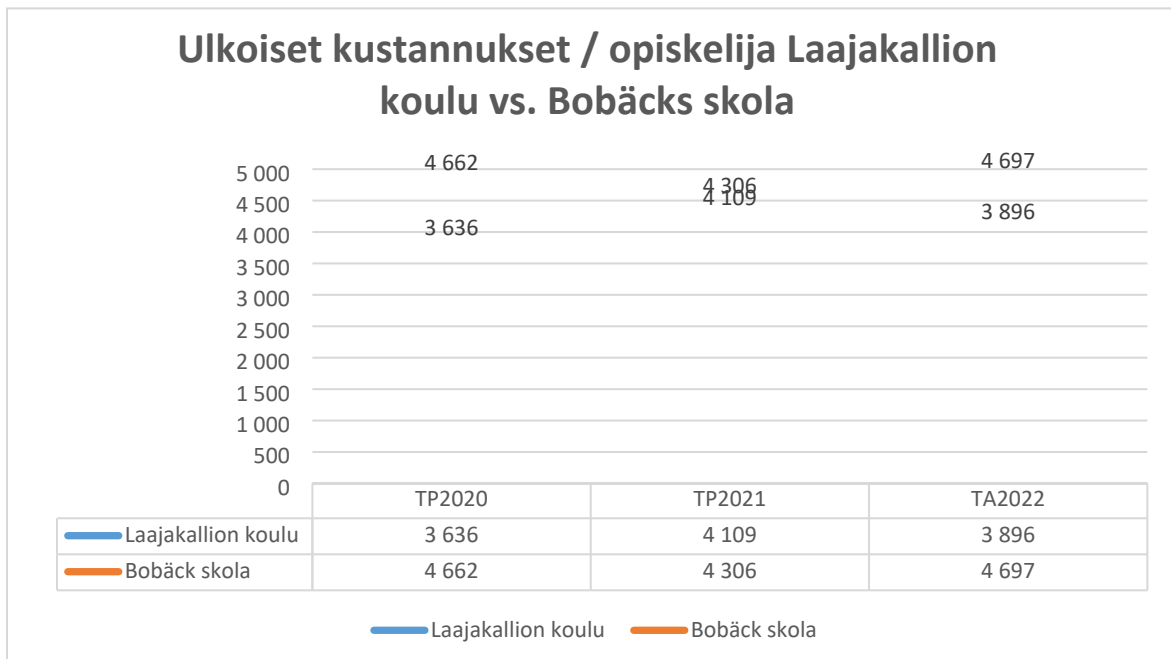
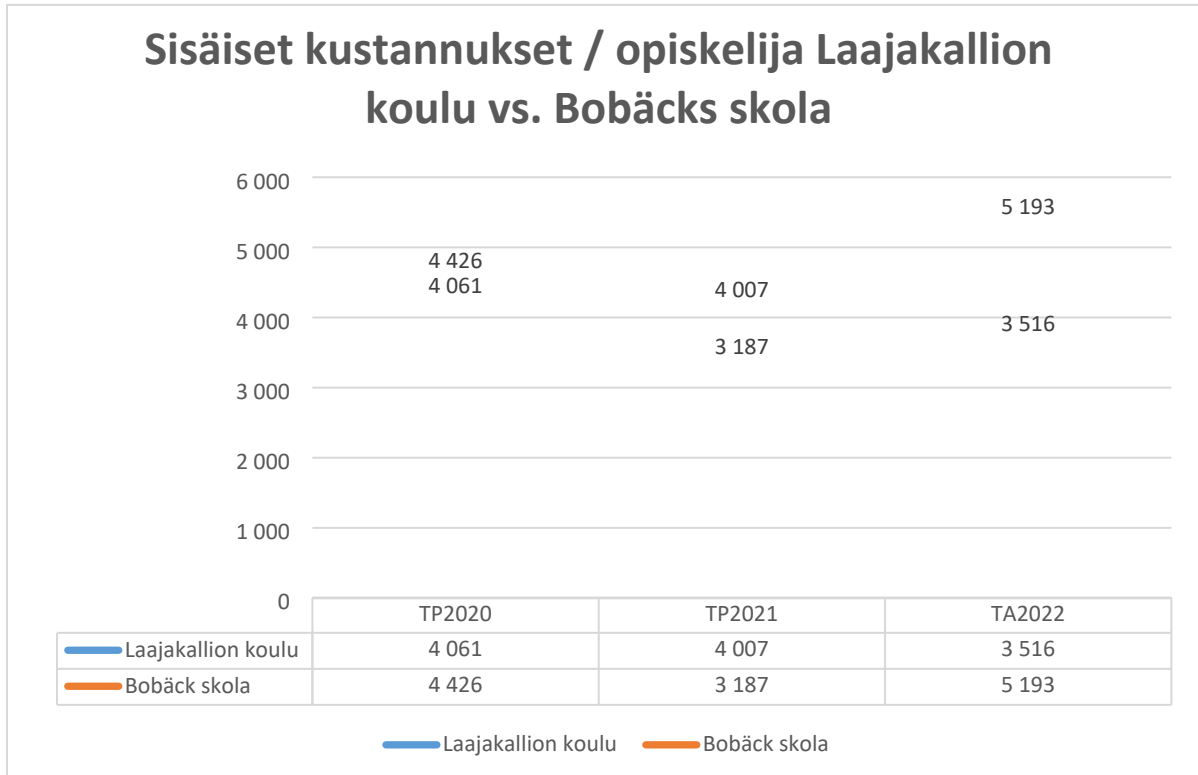
Bobäcks skolanissa oppilaita on jaettu pienempiin ryhmiin mm. A1-suomen tunneilla. Ryhmäjaot perustuvat talousarviossa ja käyttösuunnitelmassa päätetyn opetusresurssin tarkoituksenmukaiseen käyttöön: mitä enemmän resurssia on käytettävissä opetusryhmiä kohden, sitä järkevämpää on järjestää opetus samanaikaisopetuksena tai ns. jakotunnein. Bobäckin koulun opetusryhmäjaot eivät johdu lain tai asetuksen määräyksistä, vaan taustalla on juuri pyrkimys käyttää opetusresurssi mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi laaja-alainen erityisopetus on resursoitu Bobäckissä huomattavasti vahvemmin kuin Laajakalliossa. Tarkempaa syytä resursoinnin eroon ei vertailua tehtäessä käynyt selville.

OPPILASKOHTAISTEN BRUTTOKUSTANNUSTEN VERTAILU

	Bruttokustannukset /opiskelija TP2021 (€)	Bruttokustannukset / opiskelija TA2022 (€)	Muutos TP2021 vs. TA2022 (€)
Ulkoiset kustannukset			
3470/3477 Laajakallion koulu			
Henkilöstökulut	-3 838	-3 653	-185
Palvelujen ostot	-41	-37	-5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-208	-195	-13
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-21	-12	-9
Ulkoiset toimintakulut	-4 109	-3 896	-213
3870/3871 Bobäcks skola			
Henkilöstökulut	-4 033	-4 390	357
Palvelujen ostot	-41	-34	-7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-217	-216	-1
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-15	-57	42
Ulkoiset toimintakulut	-4 306	-4 697	391
Sisäiset kustannukset			
3470/3477 Laajakallion koulu			
Palvelujen ostot	-1 137	-1 098	-39
4342 ICT-palvelut	-350	-340	-10
4360 Posti- ja kuriiripalvelut	0	0	0
4380 Puhtaanapito- ja pesulapalvelu	-383	-341	-41
4400 Koneiden, kaluston ja laitteid	0	0	0
4410 Majoitus- ja ravitsemuspalvelu	-400	-417	17
4420 Matkustus- ja kuljetuspalvelut	0	0	0
4440 Koulutus- ja kulttuuripalvelut	-4	0	-4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0
4500 Toimisto- ja koulutarvikkeet	0	0	0

*Kustannusvertailu, suomenkielinen ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus ja opetus
osa 2/4*

4520 Elintarvikkeet	0	0	0
Muut toimintakulut	-2 870	-2 418	-452
4820 Rakennusten ja huoneist. vuokr	-471	-2 418	1 948
4895 Pääomavuokrat	-2 398	0	-2 398
4940 Muut toimintakulut	-1	0	-1
Sisäiset toimintakulut	-4 007	-3 516	-491
3870/3871 Bobäcks skola			
Palvelujen ostot	-1 057	-926	-131
4342 ICT-palvelut	-198	-176	-22
4380 Puhtaanapito- ja pesulapalvelu	-379	-279	-99
4410 Majoitus- ja ravitsemuspalvelu	-480	-471	-10
4420 Matkustus- ja kuljetuspalvelut	0	0	0
4440 Koulutus- ja kulttuuripalvelut	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	0	-1
Muut toimintakulut	-2 129	-4 267	2 138
4820 Rakennusten ja huoneist. vuokr	-590	-4 267	3 677
4895 Pääomavuokrat	-1 539	0	-1 539
Sisäiset toimintakulut	-3 187	-5 193	2 005
	TP2021	TA2022	Muutos TP2021 vs. TA2022 (€)
3470/3477 Laajakallion koulun toimintakulut yhteensä	-8 116	-7 413	-703
3870/3871 Bobäcks skolan toimintakulut yhteensä	-7 493	-9 890	2 397

Ulkoiset kustannukset	Laajakallion koulu Tot7/2022	Bobäcks skola Tot7/2022	Ero
Henkilöstökulut	-2 189	-2 334	145
Palvelujen ostot	-22	-47	25
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-108	-141	33
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-9	-3	-6

Ulkoiset toimintakulut	-2 329	-2 524	196
Sisäiset kustannukset			
Palvelujen ostot	-590	-503	-87
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-0,18	0	0
Muut toimintakulut (vuokrat)	-1411	-2489	1 079
Sisäiset toimintakulut	-2000	-2992	991

Henkilöstöresurssi lukuvuosi 2021–2022: suomenkielinen perusopetus lk. 1–6:

- 6 luokanopettajaa (sisältää koulunjohtajan)
- 1 osa-aikainen laaja-alainen erityisopettaja 12 tuntia
- 2 sivutoimista tuntiopettajaa (S2, ruotsi) yhteensä 7 tuntia

Henkilöstöresurssi lukuvuosi 2021–2022: ruotsinkielinen perusopetus lk. 1–6:

- 7 luokanopettajaa (sisältää koulunjohtajan)
- 1 laaja-alainen erityisopettaja 24 tuntia + 4 tuntia jaettua resurssia muun koulun kanssa
- 1 päätoiminen tuntiopettaja (20 tuntia)

KUSTANNUSVERTALU KOKO SUOMENKIELINEN JA RUOTSINKIELINEN PERUSOPETUS

	Bruttokustannukset /opiskelija TP2021 (€)	Bruttokustannukset /opiskelija TA2022 (€)	Muutos TP2021 vs. TA2022 (€)
Ulkoiset kustannukset			
3470 Suomenkielinen perusopetus			
Henkilöstökulut	-4 958	-5 087	129
Palvelujen ostot	-370	-356	-13
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-234	-203	-31
Avustukset	-5	-7	3
Muut toimintakulut	-12	-13	1
Ulkoiset toimintakulut	-5 578	-5 666	88
3870 Ruotsinkielinen perusopetus			
Henkilöstökulut	-5 694	-5 685	-9
Palvelujen ostot	-485	-444	-41
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-313	-273	-39
Avustukset	-5	-8	3
Muut toimintakulut	-22	-25	3
Ulkoiset toimintakulut	-6 519	-6 435	-84
Sisäiset kustannukset			
3470 Suomenkielinen perusopetus			

*Kustannusvertailu, suomenkielinen ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus ja opetus
osa 2/4*

Palvelujen ostot	-1 009	-1 003	-5
4342 ICT-palvelut	-233	-229	-4
4360 Posti- ja kuriiripalvelut	0	0	0
4380 Puhtaanapito- ja pesulapalvelu	-285	-278	-6
4400 Koneiden, kaluston ja laitteid	0	0	0
4410 Majoitus- ja ravitsemuspalvelu	-488	-496	8
4420 Matkustus- ja kuljetuspalvelut	0	0	0
4440 Koulutus- ja kulttuuripalvelut	-1	0	-1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0
4500 Toimisto- ja koulutarvikkeet	0	0	0
4520 Elintarvikkeet	0	0	0
Muut toimintakulut	-2 438	-2 709	271
4820 Rakennusten ja huoneist. vuokr	-1 184	-2 709	1 525
4895 Pääomavuokrat	-1 254	0	-1 254
4940 Muut toimintakulut	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-3 447	-3 713	266

	TP2021	TA2022	Muutos TP2021 vs. TA2022 (€)
3870 Ruotsinkielinen perusopetus			
Palvelujen ostot	-1 013	-1 036	23
4342 ICT-palvelut	-190	-200	10
4380 Puhtaanapito- ja pesulapalvelu	-353	-345	-8
4410 Majoitus- ja ravitsemuspalvelu	-470	-491	21
4420 Matkustus- ja kuljetuspalvelut	0	0	0
4440 Koulutus- ja kulttuuripalvelut	-1	0	-1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7	0	-7
Muut toimintakulut	-3 038	-2 726	-312
4820 Rakennusten ja huoneist. vuokr	-1 513	-2 726	1 213
4895 Pääomavuokrat	-1 525	0	-1 525
Sisäiset toimintakulut	-4 058	-3 762	-296
	TP2021	TA2022	Muutos TP2021 vs. TA2022 (€)
3470 Suomenkielisen perusopetuksen toimintakulut yhteensä	-9 026	-9 379	354
3920 Ruotsinkielisen perusopetuksen toimintakulut yhteensä	-10 577	-10 197	-379

